

Aina Calvo
Eduard Vallory
Jordi Pujol

20 anys de participació democràtica

— 20è aniversari del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya —

a 5 portacions

Aina Calvo
Eduard Vallory
Jordi Pujol

20 anys de participació democràtica

— 20è aniversari del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya —

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Secretaria General de Joventut

Calvo, Aina

20 anys de participació democràtica : 20è aniversari del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya. - Aportacions ; 5)

ISBN 84-393-4976-9

I. Vallory i Subirà, Eduard II. Pujol, Jordi III. Catalunya. Secretaria General de Joventut IV. Títol: 20 anys de participació democràtica V. Col·lecció: Aportacions ; 5 I. Consell Nacional de la Joventut de Catalunya 2. Joves - Catalunya - Activitat política

061.213 (467.1)

L'acte de celebració del vintè aniversari del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya va tenir lloc al Palau de la Generalitat el 22 de juliol de 1999.

© Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Secretaria General de Joventut

1a edició: novembre 1999

Tiratge: 2.000

Impressió: Papers 99, SCCL

D. L.: B-50645-99

ISBN: 84-393-4976-9

Dra. Aina Calvo Sastre

*Professora del Departament de Ciències de l'Educació
Universitat de les Illes Balears*

Em sent afortunada d'haver estat convidada a compartir amb vosaltres aquest acte. Són molts els motius que em fan agrair la vostra invitació, però en vull destacar dos: d'una banda, la satisfacció que em produeix com a exmembre d'un consell de joventut, el de les Illes Balears, tornar a sentir de prop el contacte directe amb un món complex, dinàmic, versàtil, però, sobretot, apassionant com el de l'associacionisme juvenil; de l'altra, l'emotivitat, la càrrega de significats que té per a mi tota la meva experiència associativa. El fet de ser avui amb vosaltres m'ha fet viure, des del meu present, el pes inqüestionable d'aquest passat en la meua trajectòria professional i personal com a ciutadana, encara jove, que som. I aquesta és una oportunitat que bé es mereix un agraïment especial.

Potser el record em traeix, però tinc la impressió que fa uns quants anys —sempre més dels que un es pensa quan revisa el passat des d'una certa distància— no hauria estat capaç de valorar amb tanta força com avui la importància del fet que ens reuneix aquí: els vint anys d'existència del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC).

Vint anys recorreguts per un conjunt nombrós de joves amb noms i llinatges que decidiren invertir moments i espais de la seva vida en una tasca àrdua, plena d'entrebancs i de satisfaccions: participar; i amb els quals em sent totalment identificada. Férem —heu fet— una opció: ser actors principals de la democràcia. I això, per a mi, té un valor cabdal: decidírem creure, no sols en la utopia, sinó en l'establiment de camins que ens permetessin transformar-la en realitat. Vint anys són molts camins, moltes utopies transformades, però, per damunt de tot, són noves utopies construïdes i molts de reptes de futur. Vagi per endavant la meua felicitació, no sols al CNJC i als joves i les joves associats i associades de Catalunya, sinó també a tota la societat catalana.

Us deia que fa uns quants anys potser no hauria valorat amb tanta força el que comentava ara. Amb això no vull dir que no em semblàs important, que no em sentís entusiasta, que no fos capaç d'esbrinar-ne la importància. Però

veritablement pens que la meua implicació professional en el món educatiu m'ha permès albirar amb molta més intensitat l'enorme valor de la participació, no sols com a dret, sinó com a espai d'aprenentatge determinant i imprescindible per a qualsevol societat democràtica que es planteja processos de millora.

M'atrevesc a afirmar que la immensa majoria dels meus aprenentatges més sòlids no s'han produït a les aules de l'escola ni a les de l'institut, ni tan sols a les de la universitat. Tal vegada no he tingut la mateixa sort que Maria Aurèlia Capmany, que, en les seves obres autobiogràfiques, sempre va manifestar una profunda admiració per l'Institut-Escola: «Una escola com no n'hi ha hagut cap altra» és el títol del capítol de *Mala memòria* que li dedica.

Una admiració, però, que no amagava un fet que per a ella fou el fracàs: preparava per a un món que no ha existit mai. Potser, però, hi va trobar sentit en la resposta que un professor de l'Institut va donar a la seva interpel·lació: «Vostès ens van preparar per a un món que no existia». El professor Lluís Solé i Sabarís contestà: «No, però us vam ensenyar com s'havia de fer perquè existís».

A mi, l'escola no em va ensenyar a graduar una utopia. Això ho vaig aprendre a través de la meua implicació en el món de l'associacionisme juvenil. I som dels convençuts que el cas de Maria Aurèlia Capmany és encara una excepció; això sí, motivadora.

Tant de bo a l'escola, a l'institut, a la universitat, ensenyassin de forma explícita a participar. És un repte difícil: s'ha de reconèixer que, en un món en el qual aparentment tot és ja decidit i res no pot canviar-se, això de treballar conjuntament objectius de millora col·lectiva sona una mica inútil, alguna cosa així com una pèrdua de temps.

Veritablement no és un repte fàcil i, paradoxalment, només pot ser un repte col·lectiu que afecti i motivi tots els membres de la nostra societat. En el fons, plantejar la participació com a objectiu educatiu implica un posicionament davant molts interrogants que actuen com un mirall en el qual aspiram a reconèixer la nostra imatge col·lectiva: hem de creure que res no pot canviar-se?, hem de fer creure a les generacions futures que tot és ja decidit?, és el nostre el millor model de desenvolupament?, quins són els valors que volem fomentar? En definitiva: quina és la societat, el món, que volem?

Entenc que la participació social és encara una assignatura pendent, però no sols del nostre sistema educatiu, sinó de la nostra societat, de tots nosaltres. En canvi, i aquesta és una altra paradoxa, són moltes les instàncies que reclamen

la necessitat d'implicar cada vegada més la població en processos tan diversos com ara la generació de noves formes d'ocupació davant la problemàtica incisivament de l'atur o la resolució dels problemes ambientals que enfosqueixen sense deteniment les possibilitats d'una idea consensuada, però poc definida, com ara la del desenvolupament sostenible.

Al darrere d'un concepte com els nous jaciments d'ocupació, molt present en les polítiques d'inserció laboral actuals, s'estan plantejant aspectes tan importants com la implicació directa de la comunitat, a través de la xarxa social, en el procés de cerca i generació de noves formes d'ocupació. No es tracta únicament d'inserir laboralment els ciutadans, sinó que la praxi d'aquest tipus de política social exigeix que aquest procés d'inserció reverteixi en benefici del desenvolupament local de tota la comunitat. És, ha de ser, per tant, un projecte col·lectiu.

Potser estam començant a entendre que la societat és massa complexa, tant, que cap decisió no té el ressò suficient si no s'hi implica la població. Aquest és també un aspecte clau del nou discurs sobre la relació de l'home amb l'entorn.

Des dels orígens, l'educació ambiental ha fonamentat el seu desenvolupament en dos aspectes bàsics: per una part, la idea que l'educació és una estratègia orientada a la resolució i prevenció dels problemes ambientals i, per l'altra, el principi que aquest procés s'ha d'iniciar des de la dimensió més local per arribar a una dimensió més universal. La incorporació del repte de la sostenibilitat, desafortunadament, ha produït menys canvis dels que desitjàvem. Fins i tot en el discurs educatiu continuem mantenint molts dels principis dels quals ja es parlava en els primers encontres internacionals sobre educació ambiental. No obstant això, però, en el triangle de la sostenibilitat, i al costat dels vèrtexs del desenvolupament econòmic i del desenvolupament ambiental, hi trobam el vèrtex de la participació comunitària. Aquesta és, sens dubte, una de les grans aportacions de la idea de sostenibilitat, una de les finalitats més engrescadores per als programes Agenda Local 21: la comunitat ha de participar de forma directa en la construcció d'un desenvolupament sostenible.

Comentava que són moltes les instàncies que reclamen la necessitat d'implicar cada vegada més la població en els reptes de futur socials, culturals, econòmics, laborals, educatius... He fet servir dos exemples relacionats amb la problemàtica laboral i amb la problemàtica ambiental. En trobaríem molts altres. Em ve al cap, per exemple, la idea de l'economia social o, a un nivell més proper a la pràctica i al nostre territori, l'esforç que municipis d'indrets molt

diversos estan fent en l'aplicació de les aportacions de Tonucci a través del projecte "La ciutat dels infants".

En altres paraules: la participació és una eina en mans de tots nosaltres. Una eina que només podrem aprofitar plenament si esdevé, a més, una finalitat social.

Cal tenir present —i això em sembla d'una especial importància— que es tracta d'una eina costosa. La participació requereix temps. Per participar s'ha de voler; és poc probable que algú es mobilitzi, actui o s'impliqui en una causa que desconeix o per un objectiu que no sent proper a la seva realitat immediata. La motivació és un factor determinant, però no pas l'únic. Per participar, s'ha de saber, s'han de tenir les capacitats, les habilitats i els coneixements necessaris per prendre part, de manera col·lectiva, en la consecució de metes comunes. I, alhora, s'ha de poder; s'han de donar les condicions, els espais i els mecanismes que garanteixin la implicació d'aquells qui volen i saben participar. La confluència d'aquests elements és el resultat de processos lents i llargs. Els vint anys que avui celebrem en són un exemple.

L'associacionisme juvenil és una manera de participar. Possiblement el seu reconeixement i la seva instauració en el marc de la societat civil són conseqüència de la crida a la participació social com a fonament essencial d'una democràcia avançada, que és, sens dubte, un dels arguments bàsics en la majoria dels discursos polítics del nostre temps. L'associacionisme juvenil, al marge de les etiquetes ideològiques, i fent-se ressò d'aquests discursos, els ha omplert de continguts i d'accions. La seva contribució, el seu impacte en la xarxa social és més que evident. A través de l'associacionisme juvenil s'ofereixen serveis a la comunitat, es proposen canvis i actuacions, es qüestionen i valoren les iniciatives, es gestionen o cogestionen intervencions, es complementen les accions d'instàncies públiques i privades, se satisfan algunes necessitats i se'n detecten d'altres, es garanteixen canals de comunicació i espais d'interlocució, es vetlla pel compliment dels compromisos socials.

Em sembla que aquestes evidències —entre d'altres— són raons més que suficients per continuar reclamant el reconeixement i la valoració social que el moviment juvenil mereix. Es tracta de contribucions que no es poden passar per alt perquè milloren la qualitat de vida, no sols dels joves mateixos, sinó de tota la comunitat. I encara més, atorguen sentit i donen forma a un dels nostres béns més preats: la democràcia.

En aquest sentit, vull fer menció específica d'un aspecte de l'associacionisme juvenil que per a mi té un valor insubstituïble: la funció educativa

que aquest tipus de moviment social compleix amb les persones implicades. Una funció que possibilita i fomenta el desenvolupament personal de l'individu, en aquest cas del jove, i, el que em sembla més important en els temps que corren: el promou des d'una dimensió social.

Ho comentava al principi, la participació és un espai d'aprenentatge amb un gran potencial. En el cas de l'associacionisme juvenil, això és una realitat constatable que avui tenim al davant. Molts dels qui som aquí, a través de la nostra implicació en aquest tipus d'iniciatives, hem après, estam aprenent —malgrat que no ens n'adonam o tal vegada hauria de dir gràcies que no ens n'adonam—, estam aprenent coses tan concretes com les de parlar en públic, traduir idees a projectes, avaluar accions dutes a terme o treballar en equip.

I n'estam aprenent d'altres, menys tangibles potser però immensament valuoses, com ara reconèixer les limitacions i el potencial del nostre model d'organització social, prendre decisions, lluitar per una idea tot respectant les fronteres del funcionament democràtic, practicar l'argumentació, la discussió i el debat, confrontar el conflicte atenent la diversitat d'opcions i d'idees que conformen les plataformes juvenils, treballar valors tan claus com la tolerància, exercitar els principis democràtics, aprendre a enfrontar-nos amb el mirall dels interrogants per trobar-hi respostes.

Em sembla, novament, que tot això no ens pot passar desapercebut. No estic parlant d'una idea romàntica o idealitzadora de la societat civil. M'estic referint a fets. Fets que repercuteixen directament sobre la nostra societat, sobre la nostra identitat com a poble, sobre les nostres ciutats, els nostres municipis, els nostres barris, perquè disposam de les associacions juvenils com a recurs comunitari, sobre les nostres institucions, perquè disposen d'interlocutors capaços de contribuir a l'establiment de línies d'actuació.

L'associacionisme, però, no és l'única manera de participar. Existeixen, i crec que han d'existir, altres canals, altres formes d'implicació social. Potser l'exemple més representatiu el trobam en el controvertit concepte del nou voluntariat. Un concepte que implica un model de participació objecte de molts debats, criticat per uns i amb el suport d'altres. Res més enfora de les meves intencions que caure en la temptació de menysprear iniciatives com aquesta, que promouen la participació puntual dels joves en activitats d'un pes social tan fonamental com la conservació del nostre entorn, la companyia als nostres grans o la integració de les persones amb minusvalidesa...

Entenc que hem de ser sensibles a les noves demandes d'implicació social i que s'han de generar canals i espais de participació que satisfacin també

els interessos d'aquells membres de la comunitat que volen col·laborar de manera puntual i en tasques concretes.

Cal no perdre de vista, però, que les repercussions personals i socials d'aquest tipus d'iniciatives són distintes a les que feia referència quan parlava de l'associacionisme juvenil. Són necessàries, segur, però distintes. M'atreviria a dir que són menys costoses, perquè són més fàcils de gestionar, perquè els resultats són més immediats, perquè es poden mesurar en termes quantitius...; tanmateix, crec que no m'equivoc pensant també que són menys enriquidores. La raó és relativament senzilla: suposen una altra mena de compromís.

Si, durant uns segons, imaginam la participació com un continuum en el qual podem identificar diferents graus d'implicació que van de menor a major intensitat i tractam d'ubicar-hi ambdues maneres de participar —associacionisme i voluntariat—, crec que la distància que resta entre una i l'altra ens ha de fer reflexionar.

Reflexionar —entre altres coses— sobre el significat i la forma que volem atribuir als processos de presa de decisions en el marc de la gestió democràtica, perquè la participació i el poder són conceptes intrínsecament lligats.

Vint anys són un signe de vitalitat, un indicador que la societat catalana és viva, que la població juvenil es belluga, que hi ha missatges per dir i, per tant, joves que senten i pensen; que hi ha desitjos de millora i, per tant, joves que creuen; que hi ha propostes d'actuació i, per tant, joves que s'impliquen. Us parl sincerament: estau d'enhorabona. Tant de bo algun dia ens retrobam per comptabilitzar noves utopies transformades.

Gràcies.

Sr. Eduard Vallory

President del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya

M. H. President de la Generalitat, secretària general de Joventut, Dra. Aina Calvo, professora de la Universitat de les Illes Balears, Sr. Narcís Castanyer, representant de la I a Comissió Gestora i antic president del CNJC, Sr. Pau Solanilla, president del Fòrum Europeu de la Joventut, senyors Tomeu Soler i Miquel Ruiz, presidents dels consells de joventut de les Illes Balears i del País Valencià, digníssimes autoritats, antics i actuals responsables del món associatiu juvenil de Catalunya, amigues i amics.

En el treball encara inèdit *Joves i participació a Catalunya*, elaborat recentment per la Fundació Ferrer i Guàrdia per encàrrec de la Secretaria General de Joventut, s'hi recull com a una de les conclusions la següent afirmació: «El CNJC representa un model de participació únic a Catalunya. D'una banda, per la seva formulació jurídica original i alternativa i, de l'altra, per la seva impressionant potència. No hi ha cap altra plataforma participativa a Catalunya que reuneixi tantes entitats de tanta gent».

Altres conclusions de l'estudi remarquen que, en participació juvenil, potser no estem tan bé com ens creïem. És un element que tal vegada ens haurà de fer reaccionar a tots i a totes: acció política i treball associatiu, especialment en la mesura que una societat democràtica no es pot construir sense participació.

Aquesta constatació, però, dóna més valor a la commemoració dels vint anys del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya. I l'hi dóna perquè signifiquen vint anys de treball constant d'un conjunt amplíssim d'associacions de tota mena, de consells locals de joventut i de responsables que van dedicar i dediquen una part molt gran del seu temps a enfortir la democràcia amb el seu treball associatiu.

En aquests vint anys de treball han estat molts els protagonistes de la feina feta. Des de les persones que representaven la Taula de Joves de Catalunya i el Consell de Forces Polítiques Juvenils a la Comissió Gestora del 79, fins a la totalitat de secretariats i assemblees que van aconseguir aquesta excepcional dinàmica de treball conjunt.

Un treball que, al llarg dels anys, s'ha vist plasmat en diversos documents i iniciatives. El primer i el segon Congrés de la Joventut de Catalunya van ser dels més destacats, i les respectives dues cartes de la Joventut Catalana, els resultats que n'han quedat d'herència. Recentment, en aquesta herència, s'hi ha afegit el document *Línies de política juvenil del CNJC*, que no tan sols està tenint una molt bona recepció al nostre país per part de les distintes instàncies públiques, sinó que fins i tot està esdevenint un referent en diferents instàncies de l'associacionisme internacional gràcies a la versió anglesa que n'hem fet.

També han estat uns anys en què s'ha vist la crisi d'inicis dels noranta, que va esborrar la majoria de consells locals de joventut que hi havia a Catalunya i gairebé va acabar amb el Consell Nacional mateix. Ara, el repte és tornar a començar, amb els consells i les taules que han anat sorgint i amb els que volen néixer, transformant els consells municipals de joventut que han impulsat alguns ajuntaments en emancipats consells locals independents. Per a això caldrà la generositat i l'obertura de les administracions locals i el compromís i la implicació de les associacions juvenils locals. Sempre des del convenciment que el Consell només podrà lluir l'adjectiu "nacional" quan, més enllà de les cúpules associatives, tingui la participació de la base territorial dels diversos municipis i comarques.

Aquests quatre lustres de treball impressionant i de crisis diverses és el que recull en un llibre l'exhaustiva *Memòria de 20 anys* que ha elaborat, per encàrrec del Consell, la Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia i que ha editat la Generalitat de Catalunya. Una memòria on es troben els treballs fets sobre promoció de l'associacionisme i sobre drets dels infants i de la gent jove, com també propostes polítiques de millora de la formació de la personalitat, de l'exercici de la ciutadania i de la construcció d'un futur comú per a la gent jove del nostre país i de més enllà.

Una memòria de vint anys on, en definitiva, i en paraules d'en Jordi Serrano, s'hi pot veure molta il·lusió i molt d'esforç altruista, traduïts en propostes implementades d'implicació social.

Voldria, però, emprar el referent del Consell per parlar també de la difícil tasca que tenen les plataformes de coordinació associativa, unes plataformes que han de fer un esforç d'equilibri entre els interessos particulars de les entitats i els generals de cada plataforma. —sigui juvenil, de desenvolupament, de drets humans, de pau...— La dificultat rau, més enllà de l'equilibri, a poder aconseguir interlocució davant els poders públics i a exercir-la amb responsabilitat, alhora que a tenir la capacitat de promoure la participació extraassociativa de les associacions perquè analitzin i facin propostes que vagin més enllà de la seva circumstància.

També és complex exercir la crítica en una societat no gaire acostumada a crítiques constructives, especialment si després es vol col·laborar en el canvi de les coses que no funcionen. Per no parlar —i aquest any n'és un exemple— de la supeditació a l'esclavitud electoral que massa cops passa al davant dels interessos de la ciutadania. Cal exigir una acció pública més responsable, com també cal exigir una major seriositat i un menor corporativisme en les reivindicacions de cadascuna de les associacions.

En qualsevol cas, falta molt camí perquè el teixit que relaciona les associacions sigui realment fort. La Taula de Federacions d'ONG n'és un primer pas, però encara flux. Cal molta més conscienciació per part de les associacions de fet que tan sols des del treball conjunt es pot fer transformació social, i cal també la conscienciació dels poders públics tocant al fet que l'associacionisme atomitzat que no s'interrelaciona potser és menys molest però també, definitivament, menys útil per a la societat.

Els vint anys del Consell han estat al mateix temps els de la reivindicació per fer una política de joventut que vagi més enllà de les modes. Es tracta, en definitiva, de fer polítiques dirigides a la gent jove, però que no tinguin solament com a objectiu cobrir les seves necessitats immediates, sinó que responguin també a un model futur de societat. Sovint l'acció política de l'immediat hipoteca el futur. Política de joventut significa, doncs, política d'associacionisme, de salut, d'ocupació i d'habitatge. Però també i molt especialment política educativa —des de l'escola a l'escoltisme i a l'esplai—, qualitat docent, beques d'investigació, inversions en recerca, lligam del món acadèmic amb el món del treball, aprenentatge d'idiomes, equilibri territorial...

Això és el que, hereves dels documents anteriors del Consell, han recollit les *Línies de política juvenil del CNJC*, un document que va molt més enllà de les necessitats immediates del moviment associatiu —que són moltes— i que posa sobre la taula un model de societat —treballat amb el conjunt pluralíssim d'organitzacions membres— cap al qual tendir.

Aquesta commemoració no fa més que constatar la linealitat del nostre treball. Tots els qui som o hem estat al moviment associatiu juvenil sabem que els resultats més importants de la nostra feina no són els que es veuen al final del mandat, sinó els fruits que en surten anys després. Tots i totes, doncs, us podreu sentir orgullosos de les hores emprades en debats diversos quan, si tot va bé, el Govern que surti de les urnes la pròxima tardor tiri endavant, amb el consens que ja s'està treballant ara amb la totalitat d'organitzacions polítiques, el primer Pla Nacional de Joventut de Catalunya.

Però aquest pla tampoc haurà de representar, en si mateix, el final del camí. Els reptes als quals haurà de donar resposta el pla i als quals haurem de fer front tots i totes -des de l'associacionisme juvenil, des de l'acció política, des de la responsabilitat professional o des d'aquell món associatiu en què la joventut no és el punt central d'identitat-, van molt més enllà, i haurà de ser el model de societat que volem que els marqui.

Uns reptes que també han de projectar marcs desitjables de treball compartit on desenvolupar aquest model de societat i dels quals faré referència a tres.

Primer, la possibilitat que els països que compartim una mateixa llengua i projectes culturals, comunicatius i socioeconòmics comuns, tinguem la maduresa suficient per dur a terme polítiques de sinergia que ens permetin aprofitar el que ens puguin aportar els altres. Ja fa anys que en Josep Castells, jove investigador i antic vicepresident del Consell, va promoure la idea que aquest projecte només serà possible si es desactiven les polèmiques terminològiques i ens posem a treballar en allò que ens és comú. La xarxa d'universitats Institut Joan Lluís Vives n'és un clar exponent, com també ho és el conveni que hem signat els consells de joventut balear, valencià i català, a proposta del primer i ratificats per les tres respectives assemblees. La presència en aquest acte dels vicerectors de la Universitat de les Illes Balears i de la Jaume I de Castelló, així com dels presidents dels consells de joventut d'ambdós països, ens honora i constata alhora aquesta possibilitat de treball comú.

Segon, tornar a fer de la Mediterrània aquell pont de mar blava de què parlen Lluís Llach i Miquel Martí i Pol, en un procés en què nosaltres hi tenim molt a dir. Si la identitat mai no s'hauria de construir contra l'altre, sinó com a complement, no caiguem en l'error de construir la identitat europea contraposant-la a la dels països de la ribera sud, perquè la fractura seria injusta i indesitjable després de tants segles d'aprenentatge mutu. Els petits però alertants brots de conflicte que han sorgit darrerament, ens haurien de servir de vacuna.

Tercer, fer de la construcció europea l'intent de superar les lluites d'interessos particulars per tendir a un projecte on tothom sigui respectat. Amin Maalouf diu en el seu darrer llibre que «forjar la nova Europa és forjar una nova concepció de la identitat, tant per a ella com per a cadascun dels països que la componen, i una mica per a la resta del món». El projecte europeu, doncs, pot ser un búnquer dels privilegiats o un primer intent d'una societat democràtica mundial. Dependrà també del nostre rol.

L'aposta del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya en aquest sentit és manifestament clara en el fet que qui presideix el Fòrum Europeu de la Joventut és l'amic Pau Solanilla.

I tot això, en la direcció de construir un futur comú. «Tothom hauria de poder incloure en la identitat pròpia —diu Maalouf— un component nou que per força prendrà cada dia més importància al llarg del nou segle i del nou mil·lenni: el sentiment de pertànyer també a l'aventura humana».

El document *Línies de política juvenil del CNJC* també planteja aquest horitzó. Diu: «La mateixa justificació del procés d'unió europea serveix per marcar la fita d'un govern democràtic mundial. Cada vegada més, els fets duen cap a aquesta direcció. Les crides per regular l'economia mundial o per establir un tribunal internacional en són un exemple. La tendència cap a una comunitat democràtica mundial, plural, diversa, però igualitària, que tingui els drets humans com a fonament real, és un projecte que ens pot donar, a la gent jove, la il·lusió —i la concreció de l'objectiu real— imprescindible per participar en la construcció de la democràcia».

Així, doncs, només amb l'objectiu de transformar en propostes els estudis i els informes internacionals sobre comerç d'armes, desenvolupament humà, educació i cultura, sostenibilitat o salut, que són al nostre abast, ja tenim prou feina per a unes quantes generacions més de responsables de l'associacionisme juvenil.

A totes i a tots, doncs, moltes gràcies per la feina feta aquests anys i per la que farem.

M. Hble. Sr. Jordi Pujol
President de la Generalitat

Senyora secretària general de Joventut, senyor president del Consell Nacional de la Joventut, doctora Aina Calvo, senyores i senyors.

Primer de tot, permetin-me que felicit el Consell Nacional de la Joventut per una cosa que la doctora Calvo ha dit i que jo voldria subratllar, i és que vint anys d'acció continuada són molts anys. Vint anys en què l'acció, naturalment, ha tingut els seus alts i baixos, els seus moments de perplexitat i de contradicció, però, al capdavall, vint anys, vint anys de sumar.

I dic que hi ha hagut moments de perplexitat perquè definir ben bé quin havia de ser el paper del Consell Nacional de la Joventut no era una cosa que tinguéssim, ni els polítics ni la societat en general ni tampoc els joves, après d'entrada. Va caldre temps per anar-lo definint. En qualsevol cas, crec que han estat uns anys ben aprofitats; si no fos així, ara no seríem aquí celebrant -em penso que d'una manera satisfactòria i brillant- aquest aniversari.

Per començar, doncs, la meua felicitació, no solament al Consell Nacional de la Joventut d'avui, sinó a tota la gent que durant aquests vint anys, d'una manera més o menys destacada o més o menys anònima, d'un color o d'un altre, veient les coses així o aixà, han fet possible arribar en aquest punt, al meu parer prou reeixit i prou madur, del Consell.

En segon lloc, em congratulo del fet que, al cap de vint anys, el Consell Nacional de la Joventut formuli unes propostes tan consistents com les que es formulen, per exemple, en aquest llibre sobre línies de política juvenil, un llibre que els recomano que, com a mínim, fullegin, i que el fullegin amb calma, és a dir, no tan sols l'índex, sinó de cap a cap, amb una certa atenció, com jo he tingut l'oportunitat de fer aquesta tarda, i aleshores s'adonaran que és realment un llibre seriós. Celebro molt, a més, que s'hagi traduït a l'anglès, cosa que els serveix com a targeta de presentació, i el cas és que hi quedem ben presentats, que hi quedem bé; queda bé el Consell Nacional de la Joventut i queda bé Catalunya.

Celebro també que es treballi en aquests moments en la formulació d'un Pla Nacional de Joventut, primer, perquè vol dir que al cap de vint anys no s'ha esgotat ni la il·lusió ni la ambició, i després, perquè és un pla que, tot i la poca informació que en tinc, em sembla que segueix una línia prou coherent pel que fa a allò que cal tenir en compte, és a dir, pel que fa als sis eixos al voltant dels quals gira: l'ensenyament, la sanitat, el treball, l'habitatge, l'equilibri territorial, social i econòmic i la participació democràtica.

Permetin-me encara que faci una petita aportació al treball que estan fent, una aportació que tindrà el valor que tindrà i el que vostès li vulguin donar, una aportació que en realitat no dirà res de nou, però que, tanmateix, els prego que em deixin fer en forma d'unes reflexions que potser els siguin d'utilitat.

La primera és que nosaltres, ara, des del punt de vista de la joventut a Catalunya, vivim un moment molt particular derivat de la preocupació —que es reflecteix de diferents maneres, per exemple, en la premsa— per la disminució de població, una disminució que, efectivament, és possible que tinguem, o, més ben dit, que tindrem segur, perquè els processos demogràfics no canvien d'avui per demà, i això vol dir que ja se sap el passarà d'aquí deu anys. Se'n parla molt, d'això i d'altres problemes vinculats a aquest fet, com ara les repercussions que comportarà.

Res no es diu, en canvi, d'una altra cosa que també és veritat i que a mi em fa l'efecte que hauria de donar —sobretot a vosaltres— molta confiança. En aquests moments —ara mateix no recordo les dades exactes i em puc equivocar una mica, però no gaire—, a Catalunya, tenim més joves que mai. Mai no n'hi havia hagut tants; mai. Avui, de joves de divuit a trenta anys, n'hi deu haver un milió. Molts. Més que mai, perquè, naturalment, arriba a la plenitud la gran onada de l'etapa de molt alta natalitat que vàrem tenir fins a l'any 1974. Després, com vostès ja saben, ha baixat molt; però, és clar, la gent que va néixer l'any 1974 ara té vint-i-cinc anys, i són dels que n'hi ha més, a banda que, tot i començar a baixar posteriorment, la natalitat dels anys 1975, 1976, 1977, 1978... va continuar sent molt alta, i que aquests són els joves que ara tenen vint-i-tres, vint-i-dos, vint, divuit anys...

Per tant, és una franja d'edat en la qual hi ha, avui dia, més gent que mai, i, com és natural, això és una força. És clar que caldria saber què farà aquesta generació que, si més no des del punt de vista numèric, és tan important, perquè, aquesta generació, són vostès. —Bé, és possible que n'hi hagi alguns que ja no en siguin, però, en conjunt, jo diria que tots, en una mesura o una altra, es poden sentir interpel·lats per això que els dic.—Vostès tenen un poder decisiu, com mai no l'havien tingut.

Per tot plegat, em penso que val la pena que la gent jove faci l'esforç que està fent per definir una política juvenil, un pla nacional, per fixar unes fites.

Què vol dir una política de joventut? Ben segur que una política de joventut no es pot judicar —no es pot dir: "la política de joventut és així o aixà..."— ni se'n pot establir un criteri o formular-ne crítiques o aprovar-la, a base de mirar el pressupost. És a dir, les polítiques sempre es troben definides en el pressupost, potser no al cent per cent, perquè hi ha tota una sèrie de components, diguem-ne, impalpables o no tangibles que no tenen traducció crematística, oi?; és evident que hi ha moltes altres coses, a part del pressupost. Però el pressupost n'és un element fonamental, absolutament fonamental, i si un vol llegir quina és la política d'un país el que ha de mirar —encara que ho hagi de complementar, repeteixo, amb altres coses— és el pressupost del país.

Naturalment, el que no es pot fer és anar a mirar només quants diners hi ha a la Secretaria General de Joventut, que, tot i ser una dada important, fins i tot molt important, no és l'única.

Què vol dir, doncs, política de joventut? Política de joventut vol dir preparar-se per al futur. Política de joventut vol dir preparar el futur en dos sentits: en el sentit individual, personal, de la gent, dels joves; i en el sentit col·lectiu, del país. Que el país quedi preparat i vestit de tal manera que la gent jove hi pugui penetrar i trobar el seu lloc, les seves possibilitats, que s'hi pugui desenvolupar. Preparar, per tant, el país, estructurar-lo. I preparar el país vol dir preparar les persones, les dues coses alhora. A partir d'aquí, ens n'anem, si seguim la línia de llegir el pressupost, cap a moltes altres partides, perquè, aquesta preparació, implica, per exemple, l'ensenyament, d'una manera molt particular i fonamental: el primer i el segon ensenyaments, la universitat, etcètera, i com més va més, perquè ara hi ha els reciclatges, la formació permanent d'adults..., tot i que el gran esforç d'ensenyament s'ha de fer a partir del nen petit i fins que arriba a una certa maduresa. Bé, doncs vostès agafin el pressupost i analitzin-lo: aquest país, dedica diners i esforç a l'ensenyament?

O bé, en un altre camp, s'està fent un esforç per tal d'elevat el sostre tècnic de l'economia o no?, es fa un esforç per tal que els qui ara tenen quinze o vint anys puguin, d'aquí cinc, deu, quinze anys més, treballar en un terreny que els permeti, com a persones i com a país, gaudir d'una alta competitivitat?, o bé s'hauran fet les coses d'una manera que ens haurem de situar tots plegats, el país i les persones que hi viuen, en uns nivells baixos de rendiment professional i econòmic, i, al capdavall, poc o molt, en uns nivells baixos de rendiment personal, fins i tot en la realització personal, que vol dir sentir-se satisfet amb el que un fa?

Es tracta, aleshores, d'ensenyament, sí, però també d'economia, oi? I com aquests podríem posar molts altres exemples.

L'altre dia, parlant amb unes persones, jo els feia aquesta pregunta —només la pregunta, no la contesto—. Eren d'un poble que es diu Albesa, situat en una contrada en la qual hem de mirar de fer —i espero que ho podrem fer— la segona fase del canal Algerri-Balaguer. És clar, allò és secà. I jo pregunto: què és més important, que dediquem el pressupost a donar un determinat tipus de subsidi per anar tirant?, a donar uns ajuts puntuals aquest any i el següent i l'altre?, això dóna garanties de cara al dia de demà?, o el que dóna garanties per al dia de demà és fer-hi un regadiu?

Imaginem-nos una família de pagesos d'Albesa que, havent sopat, es reuneixen el pare, la mare i el noi i li pregunten, “tu, què vols fer?”, “et vols quedar aquí, a casa, a fer de pagès o te'n vols anar?”. Sigui quina sigui la decisió del noi, amb vista al futur, en tant que pagès, a part de moltes altres coses, em fa l'efecte que si, a aquest noi, li diuen, “mira, d'aquí tres anys, això, ho regarem”, li estaran dient, de fet, allò que realment li interessa, perquè voldrà dir que d'aquí tres anys els diners els hauré dedicat a fer que es pugui regar i, d'aleshores en endavant, podran regar *in secula seculorum*, és a dir, al cap de tres, de deu, de quinze, de vint o de cinquanta anys, continuaran regant; si no ho fem així, en canvi, d'aquí cinquanta anys continuarà havent-hi secà.

Què és política de futur? Una política de futur podria consistir, per exemple, a dir, “ajudarem els joves amb això i allò”, “quan tinguin vint-i-un o vint-i-dos o vint-i-tres anys els donarem un ajut...”. Això no és política de joventut.

Una política de joventut és dir, “els donarem aigua; en aquesta terra que rebran dels pares, hi haurà aigua, i, a més, mirarem de fer per manera que, quan els pares els transmetin aquests jornals no hagin de pagar impost de successió”. Perquè, si no, el que els passa moltes vegades als pagesos —no solament als pagesos, als industrials també, però, sobretot, als pagesos— és que, quan el pare mor, tenen dos problemes: l'un, que se'ls ha mort el pare, i l'altre, que per poder pagar l'impost de successió s'han de revendre no sé quants jornals o s'han d'endeutar o han de descapitalitzar la finca.

Què és política de joventut? Em fa l'efecte que no cal que en parlem gaire a la gent ja que ens arrosseguem per aquests temes des de fa molts anys: però sí que cal que vosaltres, a l'hora de definir-ho, hi penseu. Política de joventut és, per exemple, posar l'accent en la societat de la informació i de la comunicació? És això, política de joventut? Jo crec que sí, més que no pas altres coses. Anar,

diguem, a un barri difícil, on hi hagi risc de marginació, i posar a disposició dels joves del barri, no pas per mitjà de l'escola, sinó fora de l'escola —ja les hem recollit sovint, les persones que han fracassat o mig fracassat, per dir-ho així, a l'escola—, per mitjà, de vegades, de les associacions de veïns i tot, una sobredosi de, suposem-ho, ensenyament d'informàtica.

Això seria política de joventut? Jo sóc del parer que sí, perquè, si ho fem i aconseguim que aquests joves dominin les noves tècniques tan bé o millor que qualsevol altra persona de la resta del país que no es trobi en aquesta situació de fragilitat, de risc social —fixin-se que són tècniques noves, i que les tècniques noves és molt important dominar-les de pressa, perquè són tècniques de ruptura, que trenquen els equilibris—, els qui, d'entre aquests joves, realment ho aconseguixin tindran, a partir d'aquest moment, un avantatge fins i tot sobre d'altres d'una condició social, econòmica, acadèmica, familiar, etcètera, teòricament superior, però que no dominin les tècniques tan bé. En què haurà consistit, en aquest cas, fer política de joventut?, a organitzar un concert de rock?, home, també, però no. La política de joventut serà que aquests joves hagin arribat a dominar les noves tècniques. Perquè això, a més, els servirà per anar endavant des dels 18 anys fins als 60, 70, 80 o 90 anys, per anar endavant gràcies a alguna cosa, a un capital, consistent en la formació rebuda quan eren joves.

Els convido que hi pensin; no sé si estaran d'acord amb tot el que dic o no, però els demano que hi pensin. I que, quan reclamin una política de joventut, agafin els pressupostos i mirin de veure com va això. Deixin-me insistir que no tot consisteix a mirar els pressupostos, però mirin-se'ls.

Tot plegat —cosa que celebro—, ho trobo aquí, en la implantació de la formació professional, en la universitat, en el desenvolupament de la Logse, etcètera. Els problemes d'equilibri territorial —quan parlàvem d'Albesa, parlàvem d'equilibri territorial— o l'habitatge, perquè és evident que un noi jove que tingui dificultats serioses d'habitatge arribarà en un punt que això el frenarà també en moments decisius de la seva vida.

Celebro, doncs, que el Consell Nacional de la Joventut vulgui, d'acord amb aquests eixos d'un possible Pla Nacional de Joventut —també en allò que està, diguem-ne, més mastegat, més fet, com ara les línies de política juvenil assenyalades en aquest llibre—, preocupar-se per aquestes qüestions.

Una cosa a la qual vostès fan referència en el sisè punt, el sisè eix —ho han dit en Vallory i vostè, doctora Calvo—, és la participació democràtica. És

molt important que les coses es plantegin d'una manera que la gent jove s'hi pugui inserir; però inserir en què? Doncs que es pugui inserir en l'economia, que es pugui inserir en el treball, i en moltes coses més. És un dels eixos que vostès plantegen d'una manera especial. Inserir també, doncs, en la vida de la societat, participar en la vida social. Això és democràcia. I, a més, participar-hi fent per manera —vostès ho diuen en algun d'aquests llibres, no em facin dir si és en aquest o en un altre o en aquestes notes que tinc aquí— que aquesta participació sigui portada a terme des d'una mentalitat dinamitzadora.

Tornem al que dèiem abans. Els joves són més nombrosos que mai; mai no hi tornarà a haver tanta gent jove a Catalunya, mai. Home, d'aquí cent anys no sé què pot haver passat, però, ara com ara, podem ben dir que mai no hi tornarà a haver tanta gent jove a Catalunya. Això fa que avui sigui el moment en què vostès pesen més, encara que haguem de ser conscients també que, sovint, la societat —i no diguem res de la classe política—, encara que no ho sembli i que, de vegades, el discurs no ho digui ben bé, es preocupa molt més —i, en part, ha de ser així— de la gent gran que no pas de la gent jove. És així. El discurs pot ser un altre, però a l'hora de la veritat... I, a més, ha de ser així, hi ha coses amb les quals també vostès han d'estar-hi d'acord. Per exemple, les pensions representen una part importantíssima del pressupost, i suposo que estaran d'acord que ha de ser així. O, en el cas de la sanitat —vostès en parlen—, sanitat vol dir gent gran. Vostès parlen de sanitat, d'hàbits higiènics, de plans d'educació per a la salut, d'educació sexual, de relacions sexuals segures... Molt bé, però des d'un punt vista econòmic, quan diem sanitat, estem parlant de gent gran.

Tanmateix, i malgrat tot, vostès, aquest milió de joves que hi ha ara, marquen el futur del país. N'han de ser molt conscients, d'això, perquè el fet és que disposen de grans possibilitats i, al meu parer, d'una considerable responsabilitat, cosa que, com han dit en Vallory i la doctora Calvo, queda reflectida en l'associacionisme, en el voluntariat. En aquest sentit, em sap greu que en aquesta legislatura no haguem pogut fer la llei del servei civil, i no l'hem pogut fer perquè no hem acabat de trobar —en una cosa tan delicada com aquesta— el consens suficient en la societat, segurament en la societat jove. Ja en parlarem, doncs, una altra vegada en la legislatura que ve. Però és bo que vostès ho subratllin, que subratllin la tremenda importància del voluntariat.

L'associacionisme. Vostès han dit dues coses que convé remarcar, com ara el perill del corporativisme; perquè, és clar, l'associacionisme, de vegades, és corporativista, i el dels joves, de vegades, també és conservador, en el sentit gens positiu de la paraula, en el sentit de corporativista.

Hi ha un altre risc important que vostès han assenyalat —de fet, jo no havia pensat a esmentar-ne cap, d'aquests riscos, són vostès que ho han fet—: el de l'atomització, cosa que, d'altra banda, tampoc és estrany, perquè la societat contemporània és una societat molt fragmentada. Hi ha hagut, els últims quaranta anys, una mena d'explosió de la nostra societat. Abans, la societat era molt jerarquitzada, molt compartimentada, organitzada en grans blocs des d'un punt de vista polític, ideològic, social i intel·lectual. Des de tots els punts de vista era estructurada en uns quants grans blocs. Ara, tot això ha esclatat, i, per tant, és lògic que hi hagi una certa atomització. Però, és clar, a l'hora de la veritat, per mobilitzar un país, per mobilitzar una societat, cal que se'n mobilitzi una part substancial, i, segons quin sigui el grau d'atomització i de fragmentació existents, és a dir, si no hi ha alguna cosa que uneixi més enllà de la fragmentació, aquest pot ser un objectiu molt difícil d'aconseguir.

I, per cert —en Vallory hi ha fet referència—, en el futur de què parlem les coses s'han d'organitzar d'una manera que fets com els que s'han esdevingut a Terrassa no tornin a passar, però partint de la base, és clar, que la naturalesa de vegades és com és encara que nosaltres —les religions, les idees polítiques, allò que mira de tenir un cert to, diguem, d'aixecament del nivell de la gent, de millora de la persona, totes les idees que amb la més gran bona fe s'han anat gestant en el curs de la història— intentem actuar sobre determinades tendències naturals de les persones que no són positives. Vull dir que tots tenim una certa propensió, per exemple, a l'enveja o a l'avarícia. Li passa a tothom, això. I tots els esforços de millora personal intenten superar-ho o, si més no, escapar-ho. Però tinguem present que la convivència no sempre és fàcil i que no es resol només a base de discursos, sinó amb una pedagogia profunda que comença a l'escola i que continua en la vida associativa i en tot el que pot influir en les persones, des de les esglésies fins als partits polítics o els mitjans de comunicació, incloses, com és obvi, les institucions públiques.

Això no és una feina d'un dia ni d'un discurs, sinó un treball de molta, moltíssima profunditat, i, de cara a aquest món que dirigireu, és un tema que haureu de tenir molt en compte. Hi ha canvis profunds que s'estan produint i que es produiran en la nostra societat, alguns d'ells inevitables, canvis als quals no ens podem girar d'esquena ni enfrontar-nos-hi ni tenir-ne por, sinó mirar d'influir-hi d'una manera positiva, si més no en allò que sigui al nostre abast. Ho hem fet sovint en moltes altres coses. Catalunya hi té experiència i ha actuat bé. Tinguem, doncs, confiança, sobretot vosaltres.

Una última reflexió en relació amb l'associacionisme i el voluntariat. Hi ha una cosa anomenada la política, i us en voldria dir dues paraules. Jo ja sé que la

política i els polítics som a baix de tot del que en podríem dir l'escala de valoració de la gent, i suposo que, si som a baix de tot, deu ser perquè ens ho mereixem; però podria ben ser que una característica pròpia dels polítics fos que es tracti de l'únic gremi capaç d'autodestruir-se. Vull dir que, quan a un arquitecte se li enfonsa una casa, el Col·legi d'Arquitectes es mobilitza de seguida al·legant que no és culpa de l'arquitecte; que quan una empresa despatxa un treballador —amb raó o sense raó—, tots els sindicats es mobilitzen perquè no sigui despatxat; que quan un professor universitari té un problema, la universitat en pes s'aixeca com un sol home per defensar-lo. En la política, en canvi, les coses són exactament a l'inrevés: veritat o mentida —en uns casos més que en d'altres, evidentment—, és denigrada d'una manera constant.

En fi, suposo que a tot arreu deu passar si fa no fa el mateix. Però us diré una cosa: sense política, un país no funciona. Seria tenir una visió molt negativa, desesperançadament negativa, catastròfica, del que són la naturalesa humana o un país si penséssim que allò absolutament necessari és, alhora, necessàriament dolent. Perquè, que quedi ben clar, hi ha països que fan una bona política i països que la fan dolenta. Hi ha desastres causats per una mala política, i països que van endavant, entre altres raons, perquè fan una bona política. Hi ha en la política, de manera intrínseca, un element —que, d'una banda, és d'alta necessitat, i, de l'altra, fins i tot, noble— que permet afirmar —sempre que la política sigui ben exercida— que un país sense política no funciona.

Us demano, en un moment en què per edat teniu tantes portes obertes al davant, que ho analitzeu, que hi penseu —no és que vulgui fer cap incitació a la gent perquè faci política, demano tan sols que s'hi reflexioni—, que penseu si l'activitat política mereix o no mereix més respecte i consideració. Des d'un punt de vista objectiu, deixant de banda les actuacions concretes d'aquest polític o d'aquell altre o del de més enllà, aquesta és una activitat noble en ella mateixa, per definició, tot i que, com és natural, les nobleses per definició poden ser destruïdes segons la manera d'aplicar-les. Però la noblesa hi és, i la política és necessària.

I us diré una altra cosa encara: si el nostre país, Catalunya, l'Estat sencer, han fet la transformació que han fet els últims vint-i-cinc anys, és gràcies a tothom, a tothom, d'un color o d'un altre, d'aquí o d'allà... Bé, potser tothom no, però gairebé tothom. El mèrit és, per tant, de tots, enteneu? Que a les universitats estrangeres hi hagi gent que estudiï el que ha passat a Catalunya i a Espanya i que la premsa estrangera s'hi fixi, que es preguntin: "què ha passat aquí?, quin canvi hi ha hagut?, quina transformació tan important s'hi ha

esdevingut?", això, és mèrit de tothom; però ho han pilotat els polítics. És evident, si no, qui ho ha fet?

Un cop hi hàgim pensat, podem començar a posar les coses que calgui en el passiu, i potser n'hi posarem moltes, tantes que tal vegada n'ofegaran o en taparan el caràcter positiu; però, sigui com sigui, el caràcter positiu hi és, i vosaltres, que sou gent jove i alguns us interrogueu sobre la vostra vocació de servei a la col·lectivitat, de servei al país, val la pena que ho tingueu en compte.

Crec que ja sabeu que no dic pas tot això amb una voluntat, diguem-ne, de justificació personal, sinó que parlo en termes generals, perquè una joventut que creixi d'esquena a la responsabilitat pública —ja sé que la responsabilitat pública es pot exercir de moltes maneres, per mitjà d'ONG, etcètera, cosa que està molt bé—, d'esquena concretament a la responsabilitat que s'exerceix a través de la política, tindria una visió completament escapçada de la societat, una visió nociva de cara al futur d'aquesta.

I acabo. Moltes felicitats per aquests vint anys i per la feina que heu fet en aquest temps. M'agradaria, però, ni que fos per estar-hi en desacord, que les quatre paraules que us he dit fossin un punt de referència en les vostres reflexions; ho repeteixo, encara que no hi estigueu gens ni mica d'acord. Penseu-hi: mai, mai no hi haurà tanta gent jove a Catalunya que tindrà davant seu, com a generació, trenta, quaranta o cinquanta anys de temps per fer feina.

Gràcies.